

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

LIST
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

izhaja vsako sredo.
Stane četrtletno: 1 šiling.
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto V.

Dunaj, 9. decembra 1925.

Št. 49.

Kdo je v Avstriji veleizdajalec?

Znano je našim čitateljem, da Heimatbund prireja po Koroški protestna zborovanja proti baje obstoječi jugoslovanski nevarnosti, katere obstoj si je zamislil Heimatbund sam. Stvar je tako daleč dozorela, da se zdi celo socialdemokratom preneumno in zato oni zahtevajo razpust Heimatbunda in „Freischar Kärnten“. Freischar je sklicala na podlagi tega 28. novembra svoj izredni občni zbor, Heimatbund pa 3. decembra, na katerem se je razpravljalo o začasnem položaju, o stališču k zahtevi po razpustu, o bodočih smernicah, o preiskovalni komisiji, o šolskem vprašanju itd. Heimatbund pravi v svojem vabilu na občni zbor, da je odvisno od občin, ali prodre domoljublje ali pa bo Koroška slovenska stranka močnejša. To je posledica predvsem shoda v Št. Jakob v Rožu.

Zadeva postaja vedno bolj opasna. Zato se hočemo s to stvarjo natančneje baviti in predočiti našim čitateljem, kaj pravi „Arbeiterwille“. Državni poslanec Klimann je stavil 19. nov. v parlamentu na ministra vprašanje, v katerem navaja, da je izjavil soc. dem. poslanec Anton Falle na nekem zborovanju v slovenskem delu Koroške, da je treba slovensko manjšino na Koroškem ščititi. S tem je Falle zagovarjal Avstriji sovražne interese, ščitil slovenske pomagače in dal dobrodošel povod za grozeča stremjenja proti enotnosti Koroške. To je čisto navaden Landesverrat (veleizdaja) in vlado vprašuje, je-li pripravljena odločno zavrniti veleizdajniško počenje posl. Falleja.

List naprej pojasnjuje, da nemški nacionalci iz strankarskih razlogov stalno vzdržujejo prebivalstvo mešanega ozemlja južne Koroške v napetosti. Stalno se razširjajo novice, da se pripravljajo ponovni vpad Jugoslovenov in v dokaz navajajo članke ljubljanskih listov. V zadnjem času je ta propaganda sploh zavzela nevarne oblike. Prirejali so se shodi in nastopi nemškonacionalne mladine v slovenskih vaseh, kjer so se slišali divji hujskaški govori. Nemškonacionalni pobalini so se čutili poklicane, da motijo slovenske prireditve in shode. Tako se je peljala 9. avgusta približno 40 mož broječa četa mladih ljudi pod vodstvom bivšega stotnika Majer-Kajbiča in nadporočnika Arnejca z avtomobili iz Celovca v slovensko vas Loče pri Beljaku, kjer je vdrila med igro v gledališko dvorano, vprašala po oblastvenem dovoljenju, nadzirala prireditve in pela nemško-nacionalne pesmi. Del te čete je ostal vsled poškodbe avtomobila v Porečah, kjer je uprizoril znani pretep judov. Organizacija „Freischar Kärnten“ (koroških četnikov) ima v zvezi z drugimi hakenkreuzerskimi organizacijami na tem ozemlju vojaške vaje. Povelje za eno teh vaj se nahaja v naših rokah. Imenovani list je dotično povelje, ki je zelo zanimivo, obelodanil. Povelje predpisuje za to vajo potno opremo s skodelicami, ker se bo kuhalo za celo kompanijo skupaj; železnica dovolj 50% popusta, popoldne se udeležijo vsi protestnega zbora v Št. Jakobu itd. „Arbeiterwille“ pravi, da se mora hakenkreuzerska stranska vlada takoj odstraniti. To se more zgoditi na le tedaj, če se takoj sestane deželni zbor in v javni seji zavza-

me k tem dogodkom svoje stališče. Čim prej se to zgodi, tem bolje.

Dalje govori list o shodu v Št. Jakobu, na katerega so bili vabljeni tudi delavci. Ker ni bilo več mogoče, da bi se delavcem udeležba odsvetovala, je šel na shod poslanec Falle. O shodu samem in o poteku smo pisali mi že v predzadnji številki.

Nemški nacionalci so že tako navajeni, da opravičijo vsako pobalinstvo hakenkreuzlerjev s tem, da se sklicujejo pri tem na obrambo domovine. Vsak odpor proti nacionalističnim prestopkom je veleizdaja. Pod okriljem tega plašča je mogel po drž. posl. Klimannu ustanovljeni Heimatschutz pred leta sistematično pleniti skladišča orožja in oropati deželo. Gospodje Klimann, Graier in dr. Angerer naredijo pa tudi iz kratkega govora g. Falleja na zborovanju veleizdajo. V to svrhu se mu podtikajo izjave, ki so sicer ob sebi razumljive, a jih Falle ni podal. V čem bi obstojal zločin, če bi Falle v resnici rekel, da je treba slovensko manjšino ščititi? **Od kdaj je v Avstriji varstvo narodne manjšine veleizdaja? Varstvo narodnih manjšin ni v Avstriji samo zakonito zajamčeno, temveč se samo ob sebi razume. Ali vé g. Klimann, kako orožje je stisnil irredenti v roke, ko je varstvo slovenske manjšine proglasil za veleizdajo? Domobranski polkovnik Klimann, hakenkreuzler Graier in nepreračunljivi dr. Angerer so tukaj iz strankarskih vzrokov res izdali interese dežele. Vlada bo morala na vprašanje teh gospodov odgovoriti, da v Avstriji varstvo manjšin ni veleizdaja, temveč resnično obstoji in je samo ob sebi umevno.**

Nemškonacionalna pobalinstva, ki dovajajo jugoslovanski irredenti vedno svežo hrano, bo naša (soc. dem.) stranka tudi v bodoče brezobzirno pobijala kljub Klimannu in tovarišev in to v interesu deželne enotnosti. Stranka ne bo dovolila, da se žrtvujejo interesi dežele strankarski potrebi nemških nacionalcev.

Dne 29. novembra je soc. dem. stranka imela v Št. Jakobu v Rožu v odgovor svoj shod, na katerem je zavzela svoje stališče proti rovarenju Heimatbunda in Freischar. Iz njih lista posnemamo, da se ga je udeležilo okrog 500 pristašev, četudi ni bilo na razpolago brezplačnih avtomobilov in vozov in treh šilingov potnine, ki so zborovali na prostem v snegu.

Kaj je tedaj v Avstriji veleizdaja: Zaščita slovenske manjšine. Veleizdajalec je tisti, ki manjšino ščiti, ali pa povdarja, da je treba določbe o varstvu manjšin spoštovati. Primerjajmo s to interpelacijo pisanje nemških listov, izjave ministrov in vse drugo, da vidimo, da so izjave in vsa pisarijo o pravicah, katere baje slovenska manjšina na Koroškem uživa, grda laž, poslanci vladne stranke sami proglašajo za veleizdajo ono, kar je ustavno in zakonito zajamčeno.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. Poštni uradniki ne bodo štrajkali, ker se razdeli med nje $\frac{1}{8}$ odstotka čistega dobička, ki ga bo imela poštna uprava; nagrada vendar ne bodo presegale 120 š. Značilno je, da hočejo poštni uradniki vsako leto štrajkati ravno okrog božiča, ko je največji promet. — Zelo zosten politični položaj se je ublažil, ker je vlada podaljšala zakon o brezposelnih podporah do 1. julija 1926, zato pa soc. demo-

krati delovanje v parlamentu ne bodo ovirali. Brezposelnost silno narašča. Vlada bo nudila le največ 130.000 osebam podporo. — Za priključitev k Nemčiji so se ogrevali v seji zveznega sveta govorniki vseh strank kar po vrsti. To je bilo povodom razgovora o možnosti vzpostavitve kontrole. Kršč. soc. dr. Hugelmann je povdarjal, da je treba delati na to, da dosežejo Avstrijci obnovo svojega gospodarstva, potem se ustvarijo pogoji, da se Avstrija pridruži nemški domovini. Velenemec Bierbaumer je izvajal, ka končna rešitev države tiči samo v priključitvi k večjemu nemškemu gospodarskemu torišču. — Vlada je prišla z novim načrtom, kako štediti, da se zadosti uradniškim zahtevam. Predvsem je treba dobiti denar za 28% uradniške nagrade. Zato se vpkliče vojaške novince nekoliko kasneje, opuste se nekateri uradi, podpore gledališčom, poenostavijo se razna zvezni obrati in uradovanja. Na ta način namerava prihraniti vlada 15 milijonov šilingov. Dalje se odpusti še 20.000 uradnikov in podaljša sprejemna zapora tudi za leto 1926. — Društvo narodov obravnava sedaj avstrijsko gospodarsko vprašanje. V to svrhu so odpotovali v Ženevo odposlanci naše vlade. Na seji gospodarskega odbora se je poročalo, da se pri sosednih vladah ni dalo doseči posebnih ugodnosti in da država rabi predvsem kredite za narodno gospodarstvo. Sklep odbora pravi, da se mora produkcija zvišati, zato dobi kmetijstvo posebne kredite. Dolgoročni dolgovi se reorganizirajo in porabijo za prehrano, a sosedne in druge države naj bi sklenile z Avstrijo ugodne pogodbe, carinske pogodbe naj države, ki jih še niso sprejele, takoj odobrijo. — Poroča se, da so se pojavili ponarejeni šilingi. Spoznajo se po drugem zvoku ter so lažji. Zliti so iz cinka, cina, antimona in svinca.

Francoska. Briand je sestavil koncentracijsko vlado zmernih republikanskih strank brez socializmov. Loucheur je prevzal finance in izdelal nov sanacijski načrt, ki ga je parlament odobril. Vladni delovni program obsega podpis in izvedbo locarnske pogodbe, vpeljavo starega volilnega sistema, delavsko zavarovanje, reformo armade, nov finančni zakon, nova pogajanja v odplačilu dolga z Ameriko in Anglijo. Francoaski frank si je že nekoliko opomogel, ker denarni velikaši računajo, da do znatne oddaje premoženja ne pride. V ostalem se poveda obtok bankovcev za 6,5 milijarde frankov in davki se zvišajo za poprečno 50 odstotkov.

Locarnska pogodba se je 1. decembrem svečano podpisalav Londonu v dvorani Foreign Officea. Podpisali so pooblaščenici vseh vlad, ki so pogodbo sklenile. Navzočih je bilo tudi 200 novinarjev. V Locarnu so zvonili vsi zvonovi. Vsi govorniki so povdarjali, da sedaj ne bo več vojne. Po podpisu so se vršili zasebni razgovori med delegacijami. Nemci so zahtevali, da se jim vrne nemška jugovzhodna Afrika ali Kamerun in Malmedy, zasedbena armada pa se mora znižati do 80 na 40.000 mož. Zadnji dve zahtevi nista bili sprejeti. Nemčija mora najeti na Angleškem in v Ameriki posojilo 11 milijard in zastaviti za posojilo železnice. Posojilo se porabi za reparacije. Kel-morajnska cona se izprazni do konca januarja 1926.

Strahotne razmere v Bolgariji. V kratki dobi vladanja Cankova, Rusova in Vlkova je bilo ubitih 18.000 ljudi. Bolgarija ima samo $\frac{1}{2}$ milijona prebivalcev. Belgijski minister Vanderweld je podal strašno statistiko o političnih umorih. Poleg tisočev kmetov in delavcev so bili pod vlado Cankova ubiti: 4 ministri, 13 poslancev, 7 županov, 21 advokatov, 2 zdravnik, 2 inženjerja, 1 tehnik, 13 učiteljev, 3 dijaki, 6 gimnazijcev in dva duhovnika. Kolarar Cankovega režima je ves krvav. Ne mine dan brez skrivnosti, umora ali aretacij. Opozicija je določena za klavno živino. Šole in

bolnice so postale ječe, narodni denar služi za kovanje verig in okovov, a Cankov in vlada pleše ta mrtvaški ples nad golo, opustošeno, izmozgano zemljo.

Vojne priprave Turčije. Turčija se oborožuje z mrzlično naglico in to radi tega, da bo rešila mosulsko vprašanje z oboroženo silo, ako bi padla odločitev Društva narodov za njo neugodno. Iz Evrope prihajajo dnevno v Malo Azijo velike množice municije. Turško časopisje izjavlja, da je vilajet Mosul za Turčijo temeljni činitelj obstoja za bodočnost in je mogoče rešiti obstoječe poteškoče na ta način, da se vrne to ozemlje Turčiji. Vsaka druga rešitev pomenja vojno.

Razne politične vesti. Angleška kraljica mati je umrla. — Nemška vlada je po podpisu locarnske pogodbe odstopila. — Na Češkoslovaškem sestavljajo novo vlado. Švehla ni imel sreče in Šramek za njim istotako ne. — Druzi napredujejo in ogrežajo zopet Damask. — Španski diktator Primo de Rivera bo menda dovladal. Kralj želi drugo vlado. — Beograjski parlament je odobril predložene dvanajstine. Ob tej priliki je Štefan Radič v skupščini prvič govoril.

DOMAČE NOVICE

Orjuna namerava oborožen vpad na Koroško. Pod tem naslovom piše „Die Stunde“: „Na Koroškem vlada že nekaj tednov med nemškim prebivalstvom veliko razburjenje zaradi alarmantnih vesti, ki so se razširile o bližnjem četniškem vpadu slovenskih organizacij. Namen tega slovenskega vpada je, s silo razveljaviti plebiscit, v katerem so se Korošci izrekli za Avstrijo, ter izsiliti z orožjem priklopitev Koroške k Jugoslaviji. Središče te agitacije je baje „Društvo za vzdrževanje Slovencev v Avstriji“, ki ima svoj sedež v Ljubljani. Glasilo protiavstrijske propagande je „Koroški Slovenec“, ki ima svoje uredništvo na Dunaju in ki se v več sto tisoč izvodih brezplačno razpošilja med prebivalstvo Koroške. V zadnjem času se je vedno bolj določno govorilo o bližnjem oboroženem vpadu na Koroško. Dejansko se baje opaja živahnost delavnost onih društev, ki imajo izvesti vpad. Tej povečani agitaciji služi kot preteza tudi trditve, da obstoji med Jugoslavijo in Italijo dogovor, pa katerem naj bi pripadla Jugoslovanom v slučaju razdelitve Avstrije tudi takozvana glasovalna cona B s Celovcem vred. Pod pretezo tega dogovora, ki pa po mnenju političnih krogov sploh ne obstoji, se v zadnjem času vrše živahne priprave za vpad slovenskih tolpa na Koroško. Za izvedbo tega vpada je baje določena „Orjuna“, ki je vojaško organizirana in ki je bila v zadnjem času bogato preskrbljena z orožjem in municijo. Šele pred kratkim se je vršilo razvitje prapora, pri katerem so morali vsi člani Orjune prisesti, da tako dolgo ne bodo počivali, dokler ne bodo razvili svojega prapora severno Celovca. V zadnjem času je Orjuna ponovno priredila — alarmne vaje, h katerim je moral priti vsak član na določeno znamenje v polni vojaški opremi in za tri dni preskrbljen z živili.“ Beograjski dopisnik lista „Die Stunde“ zatrjuje, da mu je vojaški ataše neke evropske zapadne države potrdil, da namerava, kakor je izvedel iz zanesljivega vira, Orjuna izvesti oborožen napad na Koroško že v prihodnjih dneh. Ta vojaški ataše je nato interveniral pri jugoslov. vladi in jo, sklicevaje se na mirovne pogodbe, pozval, naj vse potrebno ukrene, da se ta vpad prepreči in da tudi za bodoče naprave konec nevarni propagandi, ki je naperjena proti Avstriji. „Die Stunde“ je dobila nato od jugoslovanske strani sledečo izjavo: „Vesti o nameravanem četniškem vpadu so znane tudi nam, saj že 3 do 4 tedne krožijo v avstrijskih provincijalnih listih. Teh vesti pa ni smatrati za tragične in ne pomenjajo drugega kakor papirnato vojno obmejnih publicistov. Vesti o bližnjem četniškem vpadu na Koroško že zato ni mogoče smatrati za resne, ker tak vpad tehnično ni izvedljiv v jugoslovanski državi, ki je država miru in reda, in ker stoji na jugoslovanski meji zadostno število vojaštva, ki bi vsak poizkus prekoračenja jugoslovanske meje energično zatrl, ako bi ga hotele izvršiti oborožene formacije.“ V tem smislu je odgovoril na stavljeno vprašanje v parlamentu tudi dr. Waber. — Te vesti trosijo vsenemški krogi na Koroškem z gotovimi nameni. Dobili so za služeno klofuto. Mi se takim neumnostim seveda smejimo in pomilujemo one revčke, ki to verjamejo.

Se ni dosti. Deželna zveza vsenemške zveze za Koroško je zborovala v novembru s Spittalu in poslala deželni vladi brzojavko, ki se glasi: Zbor sve-

čano in najodločneje protestira proti strašanskim prestopkom Slovencev tu in onostran meja napram domovini zvestemu prebivalstvu in naši domovini in pozivlja deželno vlado, da ukrene vse potrebno, da se na vsak način ohrani enotnost dežele kot del velenemške domovine. — Da odvrne Heimatbund pozornost od drugih varžnejših stvari, si je zamislil baje obtoječo jugoslovansko nevarnost, na katero niti sam ne veruje. In proti po Heimatbundu namišljeni nevarnosti protestirajo sedaj Nemci sami. Blagohotni zaščitnik Heimatbunda pa je g. deželni glavar Šumi sam, kakor ugotavljajo socialdemokrati, ker rabi stransko vlado. Znano je splošno, da se brez Heimatbunda na Koroškem sploh nič ne da doseči. Lahko bi navedli več slučajev.

125 letnica rojstva pesnika Franceta Prešerna, ki se je rodil 3. decembra 1800, se je proslavljala po celi Sloveniji. Proizvode velikega pesnika poznamo tudi koroški Slovenci, kajti kdor ne pozna Prešerna, ne more biti omikan Slovenec. Proslavam se v duhu pridružujemo tudi mi. Prešeren ostane na veke slovenski predstavitelj prosvetljene dobe in največi pevec slovenskega naroda, ker je kot prvi ustvaril pesniški slovenski jezik in dvignil našeo poezijo na svetovno višino.

Naša deca. Nemška „Cillier Zeitung“, ki piše tako, kakor bi bila glasilo avstrijske vlade, kaj rada povdaria, da uživamo mi koroški Slovenci večje pravice kot Nemci v Jugoslaviji, piše spet v nekem članku o šolski mladini sledeče: Najžalostnejši pojav je ta, da največji del naših otrok dorašča, brez da razume dušo svojih starišev. Oni ne razumejo več starišev, ker v šoli ne čujejo tega, kar je povzdignilo nekdanj stariše in kar spada med kulturno dobro vsakega naroda. Mladina nič ne ve o krasni preteklosti svojega naroda, o svetovni vlogi nemštva od padca rimskega imperija pa do sedanje dobe. Če se govori o teh stvareh z otroci, se mora vsak odrasli čuditi njihovemu neznanju zgodovinskih dogodkov. Otroci nam postajajo tuji. Oni razumejo sicer še naš jezik, znajo ga še govoriti, ali duha tega jezika ne razumejo več. Bistvo lastnega maternega jezika gine, tujega ne zapopadejo in tako odrasča naša mladina: duševno razdvojena in zaostala. Naši otroci ne znajo več čitati gotice; ako hočejo pisati nemško besedo, jo morajo pisati z latinico. Stariši v mnogih slučajih nimajo sredstev, svoje otroke podučevati doma in če jih mislijo poslati v nemške inozemske šole, se jim to zabranjuje. — Za nas koroške Slovence ni to jadikovanje nič novega. Odkar smo na Koroškem, so nam Nemci vedno odtujevali to, kar nam je najdražje, to je našo mladino. Slovenski otroci ne razumejo samo druga svoji starišev, ne razumejo tudi svojih učiteljev, ki ne znajo niti slovenske besede ali samo toliko, da se znajo norčevati iz slovenskega jezika. Pri nas smo že vajeni tlačanstva in zato ne kričimo, tudi sedaj ne, ko nimamo za svoje otroke slovenskih šol. Gornje vrstice priobčujemo samo vsled tega, ker za naše razmere izredno dobro pašejo.

Dragi! K temu članku, ki smo ga priobčili v 47. številki, smo pisali: Od tu je poročevalec „Tagespošte“ poročal v Gradec, da 1. decembra pridejo Srbi. K temu nam piše g. Scheichelbauer, da je on oficijelni poročevalec „Tagespošte“ na Koroškem in da s tem poročilom ni v nobeni zvezi. To pojasnilo vzamemo na znanje. Zdi se nam pa to popolnoma nepotrebno, ker nismo govorili o oficijelnem dopisniku, ampak o nekem dopisniku, ki jh ima list vendar lahko več. Če bi g. Scheichelbauer pisanje našega lista zasledoval, bi moral vedeti, da se nanaša ta stavek na poročila o občnem zboru „Landsmannschaft“, ki smo ga omenili v 46. številki in ki je prišlo proti volji „Landsmannschaft“ v „Tagespošto“.

Sodaliteta ima prihodnji kvaterni četrtek svoj stanek v Celovcu od 10. uri ter vabi svoje ude.

Povest. Z začetkom 1. 1926 pričnemo priobčevati daljšo, velezanimivo zgodovinsko povest iz viteških časov, ki se odigrava predvsem v slovenskem delu Koroške. Nato opozarjamo naše čitatelje že zdaj in pozivljamo vse druge, ki se za koroško zgodovino zanimajo, da si list pravočasno naročijo, ker poznejšim naročnikom nikakor ne bomo mogli ustreči s prvimi številkami.

Naši shodi. Iz raznih krajev prihajajo pritožbe, zakaj naša stranka zdaj molči in ne prireja shodov. Odgovarjamo, da ni kazalo prire-

jati shodov ob razburjeni dobi plebiscitne obletnice in tudi zadnji čas ne, ko je Heimatbund na raznih krajih hujskal nemškutarijo zoper našo stranko, jo oboroževal in pripravljajal na pretepe. Jugoslovanov 1. decembra ni bilo, a vendar bi prišlo do pretepev, ker bi celo morali plačati mi; pri sodnijah bi bili obsojeni našinci in oproščeni pretepači. Imamo žalostne izkušnje. Ko se razburjenost poleže, bodo naši poslanci šli spet med ljudstvo in nihče nam ne bo mogel očitati, da bi poznali ljudi samo tedaj, ko so volitve, drugače pa ne. Sta zmiraj na delu, ki ni lahko.

„**Mladi junak.**“ Kdo ne pozna tega lepega lista, katerega tretja številka je ravnokar izšla?! Vsebina je tako zanimiva, da ga otrok ne more odložiti preje, dokler ga popolnoma ne prečita! Stariši, ki ne veste, kako bi napravili svojemu otroku veselje — naročite pri upravi „Koroškega Slovenca“ ta list, pa boste imeli vi in vaši otroci z njim toliko veselja, da si tega niti predstavljati ne morete. Celoletna naročnina znaša 2 šilinga.

Velikovaška okolica. Obrtnik nam piše: „Dobil sem letos vigredi ček od davkarije v Velikovu za 600 šilingov davka kot predplačilo za leto 1925. Ker se mi je zdela svota previsoka, sem šel tja in tam mi je uradnik izračunal, da je znesek še prej prenizek kot previsok in v potrdilo temu so mi poslali nekaj tednov navrh „žovnjirja“. Začetkom novembra sem dobil zopet ček za 314 šilingov. Blagajna pa od prve operacije še slaba, je začela štrajkati in sem moral iti k „Dr.“. Lcta je dognal, da mi ni treba nič plačati, ampak da imam še od prejšnjega plačila v dobro krog 100 šilingov. Vprašamo pa sedaj? Kako je urejen naš davčni sistem? Kdaj se je že čulo, da se more davkarijo izročiti pravemu zastopniku? Ali niso to v vodo vrženi stroški? Kdo je tukaj kriv? Hakenkreuzleri napravite red najprej tukaj!

Dobrila vas. (V slovo.) Izgubili smo gosp. kaplana Jakoba Mošic, ki se je s 1. decembrom preselil kot župnik v Št. Jur na Zili. Pet let je blagi gospod deloval pri nas v težavni in razburjeni poblebiscitni dobi. V pravem pomenu besede je bil res desna roka našemu bolnemu g. proštu, ki se popolnoma lahko zanesel na svojega kaplana. Najboljši spomin si je zapustil pri naši mladini, kateri je bil voditelj pri izobraževalnem društvu in pri Marijini družbi. Radi miroljubnega in taktne nastopa mu celo nasprotniki niso mogli odreči svojega spoštovanja. Radi tega je bila ločitev res težavna. Želimo g. Mošicu, da pri svojih ožjih rojakih Zilanih in pri svojih ljubljenih čebelicah tam gori v Št. Jurju deluje dolgo, dolgo let zdrav in srečen in da ga božji blagoslov podpira; naj tudi na Podjunčane ne zabi!

Zahomec pri Zili. Vodstvo krščanskih socialcev je hotelo pri nas napraviti shod. Principijelno ne nasprotujemo kršč. socialcem, saj imajo isti kulturni in gospodarski program. V narodnem oziru pa nas loči jezik. Svoje glasove smo pri nas večinoma oddali naši koroški slovenski stranki in slovenska poslanka bomo radi sprejeli v svojo sredino. Bližnja Bitrica je oddala veliko glasov za „Einheitsliste“. Tja naj gredo landbändlerje in hakenkreuzlerje spreobračati, saj se jih menda ne bojijo.

Dobrila vas. (Volitev župana.) Ker je naš dosedanji župan gosp. M. Bruggger demisioniral, se je vršila dne 28. novembra vona volitev, pri kateri je bil izvoljen g. Blaž Krajc pd. Ruš v Podgradu (pristaš nemške stranke). Navzočih je bilo od 22 odbornikov le 18! 10 jih je glasovalo za, 8 prazne glasovnice. — Na isti obč. seji je bil stavljen od nemške stranke predlog, naj se dobrolska župnija prekrsti iz samoslovenske v dvojjezično, a ne slovensko-nemško, ampak nemško-slovensko. Sklicevali so se na ljudsko štetje, češ, da imajo Nemci večino. Kdor pozna Dobrilo vas z okolico, se mora smejati temu predlogu. Pri glasovanju ni bilo niti v lastni (nemški) stranki navdušanja za tako novost. Še voli in krave bi se morale smejati, ko bi bile zraven. Samoobsebi umevno je, da so odborniki slovenske stranke odločno protestirali in ugovarjali, a seve ni nič zaleglo. Visoki gospodi se nižji ne smejo upreti, četudi jim je bilo zelo sitno, da so morali sprejeti tak predlog. Sicer je zelo dvomljivo, je-li sploh dobil večino a protokoliralo se je seve z „da“. Ni jim za župnijo, vero ampak za čim hitrejšo ponemčenje. Haj!

Kirschner predloži te pritožbe železniškemu svetu.

Kmetje in davčni uradi.

V Šmohorju in v Kotljah so se vršili veliki kmečki sestanki radi krivičnih davkov in pristojbin, ki se od kmetov zahtevajo. Gospodarske razmere so na Zili posebno neugodne. Ljudje žrebet ne morejo prodati, kisto seno nima cene, posebno težavne so razmere v Lesni dolini.

Borza. Dunaj, 7. decembra 1925. Dolar 7,09; nemška marka 1,686; angl. funt šterl. 34,34; franc. frank 0,27; dinar 0,1252; poljski zloti 0,91; švicarski frank 1,362; čehoslov. krona 0,209 šilingov.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Od 1. januarja 1926 naprej se sme računati samo v šilingih več, država pa bo gledala, da bo do tega časa samo ta denar več v prometu. — Inozemske delavce, ki so že od 1. jan. 1923 v naši republiki, se po novem zakonskem osnutku o zaščiti domačega delavstva ne smejo izgnati. — Število brezposelnih se je na Koroškem pomnožilo 21. nov. za 318 na 2998 oseb. — V južni Italiji je divjalo pretekli teden hudo neurje. — Banca Italiana je poslala iz Palerma svoji podružnici v Turinu zavoj bankovcev v vrednosti 950.000 lir. Čez deset dni došli zavoj je bil napolnjen s posušenim kruhom. — Grška mora plačati Bolgarski 142.000 funtov odškodnine za vpad na bolg. ozemlje. Komisija je izrekla grško krivdo. — Nemški državni zbor je sprejel locarnsko pogodbo.

Protiv nespodobni ženski noši. Znano je, da k sv. Očetu ne sme nobena ženska, ki ne bi bila strogo dostojno oblečena. Zdaj se je storil v Rimu korak naprej: dne 21. avg. je zaukazalo papežev državno tajništvo predstojništvom vseh rimskih bazilik (večjih cerkev, ki jih romarji obiskujejo), naj poskrbe, da se ob vratih zavračajo vse ženske, ki ne bi bile primerno oblečene. Prvi dan, ko se je odlok razglasil, je bilo v Rimu 3000 romarjev in se je menda precej žensk ob cerkvah zavrnilo. Morebiti se polagoma le spametujejo razne norice.

To je jablana! Kmet Edwin Reynolds v Falmouthu v Cornwallu na Angleškem ima na svojem vrtu jablano, ki mu je dala letos 14.000 jabolk, ki so tehtala skoraj 1300 kg. Jablana je stara 70 let in je skoraj 10 m visoka. Pred 5 tiri leti je je bil lastnik še bolj vesel, ker mu je takrat vrgla 16.000 jabolk.

Dunajsko gospodarstvo. V Dunaju imajo socijalni demokrati večino. In ta se baha, kako gospodarji: država je beračica, mesto Dunaj pa ima bilijone gotovega denarja v bankah. Dunajski občinski odbornik Doppler stvar pojasnjuje: Država je izgubila največji davek — davek na hišno stanarino, s katerim bi vlemesto Dunaj zdatno donášalo k stroškom države. Država mora skrbeti za 85.000 invalidov, za 31.000 vojaških vdov, za 78.000 vojaških sirot, za 25.000 očetov in mater padlih vojakov, vse to stane državo 490 milijard na leto. Dunajska občina pa je zaprla tretjino šol, ker ni več otrok, in si s tem zelo olajšala šolsko breme. Ko država skrbi za vojne sirote, je občina zaprla dve sirotišnici, in ker država plačuje invalide, se je občinsko breme za siromake zdatno znižalo. Država daje za podpore malih ljudi, ki so prišli ob svoj denar (Kleinrentner), 40 milijard. Dunajska občina pa je odpravila svoje upnike s tem, da je vse dolgove plačala z ničvrednim papirjem, sama pa si je ohranila brez dolga vse naprave, ki so se bile nekaj ustvarile s temi posojili: elektrarno, tramvaj i. dr. Tako je občina obogatela na stroške ljudstva. Občinska podjetja so vredna 7 bilijonov in se sebi obrestujejo, a le za občino, ne za ljudi, ki so svojčas svoj pošteni denar posodili občini. Občina je upnikom za vse to plačala 530 milijonov ničvrednih papirnatih kron. Dunajska občina je pred vojno doplačevala za mestno policijo 1 milijon kron in plačuje ravno toliko državi še danes, in država ponižno sprejema ta donesek, s katerim se občina norčuje. Dunajske velike teatre je morala prevzeti

država: gospodarstvo teh teatrov izkazuje 19 milijard primanjkljaja, 1,26, se bo primanjkljaj dvignil na 43 milijard. Dunaju za to svoj teater ne donáše ničesar, nasprotno pobira 6 milijard davka, država pa vse plačuje! Tako gospodarstvo je obžalovati in svetovati bi vladi, naj zapre pasivne teatre in naj pusti Dunaj brez policije, ako občina ne stori svoje dolžnosti. Saj razbojniki ne bodo prizanašali občini in morebiti se potem poboljša. Tu se uresničuje bajka o ježu in lisici, ki ga je vzela v svojo luknjo.

Anton Martin Slomšek.

(Za 125letnico njegovega rojstva.)

Pred kratkim je minulo 125 let, odkar se je rodil eden največjih mož, kar jih nam je dala slovenska mati, Anton Martin Slomšek. Ker so Slomškove besede in njegovo delo prave smernice zlasti nam koroškimi Slovincem, ker je Slomšek v posebni zvezi z zgodovino koroških Slovincem, te obletnice tudi mi, čeprav v pozni uri se je spominjajoč, ne smemo prezreti.

Anton Martin Slomšek se je rodil 26. novembra 1800 na Slomu pri Ponikvi na Štajerskem kot sin dobrih kmečkih starišev. Po obisku ljudskih in srednjih šol je stopil v celovško bogoslovnico. Pastiroval je na več krajih na Štajerskem, bil špirtual v celovškem bogoslovju, na to zopet v dušnem pastirstvu na Štajerskem. Leta 1846 je postal lavantinski škof v Št. Andražu na Koroškem. Leta 1858 je premedil sedež škofije v Maribor, kjer je leta 1862 umrl.

O ljudstvo slovensko, ko se spominjaš danes tega velikega, svetega moža, izgovarjaj to ime spoštljivo! V ljubezni do tebe in slovenske domovine nikdo ne prekosi Slomška. Tebi je služil, za te je delal, tebe učil, za te trpel in danes moli za te v nebesih. Slomšek je bil tvoj zvesti prijatelj, tvoj modri učenik, tvoj preblagi dobrotnik, tvoj oče, poln najsrčnejše ljubezni do tebe. Slomšek je tudi naš svetnik in molimo, da ga sv. Cirkev postavi na oltar kot našega zavetnika in vzornika.

Le škoda, da Slomška tako malo poznamo. Ravno Slomškovega duha potrebujemo, ki nam bi svetil v današnjih težavnih dneh. Tako lepo pravi o njem dr. Anton Medved: „Opazujmo Slomškovo življenje! Mogočno nas morejo ganiti njegove čednosti. Posnemajmo njegov zgled! Slomšek je vzor lepega krščanskega življenja. Mladičici najdejo v njegovi mladosti neomadeževano obnašanje; možem bode svetila, kakor jasno solnce, njegova resnoba in marljivost; duhovnik bo strmela nad apostolsko gorečnostjo v vzvišenem stanu. Za vse Slovence in Slovenke so Slomškove čednosti čaroben šopek rajskih cvetic, ki s svojo dražestno vonjavo in lepoto razveseljuje srce in oko...“

Za časa, ko je stopil v javnost Slomšek, so bile razmere celega slovenskega naroda tako tužne in žalostne, kakor so dandanes razmere pri nas na Koroškem. Nihče se ni potegoval za slovenski narod, nihče ga ni branil. Slovenski rodoljubi so bili redki, narodnih delavcev je bilo zelo malo. Narodna zavest je bila povsem neznana stvar! „Domovina je bila,“ kakor pravi dr. Medved, „kakor omamljen bolnik, proti kateremu že smrt vihti svojo koso.“

Ob Slomškovem nastopu se pa začne lepo gibanje. Kmalu je imel večje število narodnih mož, izhajati so začeli časniki in poučne knjige v slovenskem jeziku. Vzbudila se je narodna zavest in up v boljšo bodočnost.

Slomšek je bil pravi branitelj premoženja slovenskega naroda. Kakor ima vsaka družina svoje premoženje, tako ga ima tudi vsak narod. In narodovo premoženje je njegova vera, njegov jezik, njegova zemlja in njeno bogastvo. Slomšek se je boril zlasti za sveto vero krščansko in za jezik slovenski. Pri vsem svojem delovanju ni hotel delati krivice nikomur. Le pravico je hotel. Za svoje nemške vernike je bil zelo skrben, da so slišali božjo besedo v svojem jeziku. Le za verske in narodne odpadnike je imel besede največjega pomilovanja in najostrejšega graje. Vsem nasprotnikom pa je zaklical: „Pustite Slovincem dve reči, ki so nam drage kakor svetle oči: sveto katoliško vero in pa besedo materino!“ (Konec pride.)

Inserirajte v Koroškem Slovencu!

Za tiskovni sklad so darovali: Janez Sturm, Vernberg, 1 Š; neimenovan, Podkrnos, 20 g; Kroščan 1 Š; poslanec Vinko Poljanec 40 Š; neimenovan 10 Š; Janez Ogris, Bilčovs, 60 g; neimenovana 1 Š; Nande Rožič 1 Š; Joško Nachbar 1 Š; neimenovan, Gorce, 1 Š; vesela družba pri Kometterju v Borovljah: Franc Kropivnik 2 Š; Valentin Kometter 2 Š; Štefan Krajner 1 Š; T. Brodnik 1 Š; Valentin Verič 1 Š; P. Krajner 1 Š; na „Koroški dan“ nabrala vesela družba pri Kralju na Holmcu 100 dinarjev. Darovalcem naša iskrena zahvala.

Tovarniška zaloga usnja

Julius Blass

Celovec, Novi trg šte. 4

Ima v zalogi vse kožne izdelke ter kupuje in prevzema v delo sirove kože.

Cementni strešni

žlebnjak

najnovjšega sistema

izdeluje doma in izven doma

JOSIP WUTEJ

v Gluhem lesu, pošta: St. Veit im Jauntale.

157

Proda ali zamenja se posestvo

Obsiega nad 18 ha lepega gozda, nad 3 ha nji in travnikov ter paše na planinah za 10 goved Razuntega servitutne pravice na steljo, pašo in les. Lastni vodovod in mlin. Proda se z živim in mrtvim inventarjem ali brez njega. Zamenja se tudi za primerno posestvo v Jugoslaviji. Vse druge pove:

France Grafenauer, posestnik v Mostah

pošta: Egg bei Hermagor, Zilska dolina.

159

Vabilo.

161

Slovensko kat. izobraževalno društvo za Podljudelj in okolico priredi v nedeljo 13. decembra ob 1/23. uri popoldne v Delavskem domu v Podljudelju igro

Veriga

Vsi prijatelji poštene zabave vabljeni!

ODBOR.

Vabilo

162

na igro

Lovski tat

drama v 5 dejanjih

ki jo uprizori izobraževalno društvo za Št. Janž in okolico na Štefanovo dne 26. decembra ob 1/23. uri popoldne pri Tišlarju v Št. Janžu.

Vsi od blizu in daleč prisrčno vabljeni!

ODBOR.